

**MIĘDZYNARODOWA KONFERENCJA NAUKOWA
PT. WSPÓLNOTY MAŁE I DUŻE W SPOŁECZEŃSTWACH CZECH
I POLSKI W ŚREDNIOWIECZU I W CZASACH
WCZESNONOWOŻYTNYCH
(NIEPOŁOMICE, 6–8 PAŹDZIERNIKA 2008 R.)**

W dniach 5–8 października 2008 r. miała miejsce Międzynarodowa Konferencja Naukowa zorganizowana przez Komisję Dziejów Czech i Stosunków Polsko-Czeskich Komitetu Nauk Historycznych Polskiej Akademii Nauk oraz Instytut Historii Uniwersytetu Jagiellońskiego.

W niedzielę 5 października 2008 r. uczestnicy sympozjum zebrali się w auli Polskiej Akademii Umiejętności w Krakowie, aby wziąć udział w uroczystości wręczenia Księgi Jubileuszowej Profesorowi Krzysztofowi Baczkowskiemu z okazji 70-lecia urodzin.

Profesor Krzysztof Baczkowski jest mediewistą, kierownikiem Zakładu Historii Powszechnej Średniowiecza Instytutu Historii UJ oraz aktywnym członkiem Komisji Historii Czech i Stosunków Polsko-Czeskich PAN. Jako badacz dziejów politycznych Węgier, Austrii, Czech i Polski, a także spraw Kościoła Powszechnego, nie zamknął on swoich badań w ściśle określonych ramach. Starał się zawsze dostrzegać znaczenie kultury, a także zmian w mentalności i sposobie postrzegania świata, tak istotnych w wielowymiarowym okresie, który stał się jego specjalnością – przełomie średniowiecza i epoki nowożytnej.

Szacownego Jubilata i gości powitał na wstępie Sekretarz Generalny PAU prof. Jerzy Wyrozumski. Następnie głos zabrał Dyrektor Instytutu Historii UJ prof. Stanisław Sroka, przedstawiając sylwetkę i dokonania naukowe profesora Baczkowskiego. Kolejnym mówcą był Dziekan Wydziału Historycznego UJ prof. Andrzej Banach, który zwrócił uwagę na niezwykłą osobowość Jubilata. W imieniu historyków polskich przybyłych na Konferencję życzenia złożył Jubilatowi prof. Wojciech Iwańczak, a jako reprezentant obecnych na sali historyków czeskich głos zabrał prof. Ivan Hlaváček, podkreślając wagę podejmowanych przez prof. Baczkowskiego badań w zakresie spraw Europy Środkowej, w tym relacji politycznych i kulturalnych polsko-czeskich.

Następnie odbył się uroczysty akt wręczenia Księgi Jubileuszowej, zatytułowanej *Historia vero testis temporum*. Po nim głos zabrał Jubilat, który we wzruszających słowach podziękował zebranych za liczne przybycie oraz podzielił się refleksjami na temat przemijającego czasu.

Po zakończeniu uroczystości jubileuszowej uczestnicy konferencji udali się do Niepołomic. Przez kolejne dwa dni obrad toczących się w murach niepołomickiego zamku wysłuchali blisko trzydziestu referatów podzielonych na bloki tematyczne. W pierwszym z nich pt. *Świat inteligencji* wystąpiła prof. Marie Bláhová. W referacie

Národ v pojetí českých středověkých intelektuálů zwróciła uwagę na różnice w postrzeganiu słowa naród u poszczególnych kronikarzy czeskich w okresie przed i po wybuchu rewolucji husyckiej. Dr Martin Nodl w wystąpieniu *Univerzitní národy na pražské univerzitě: konfliktní společenství* przedstawił kwestię rodzących się napięć narodowych w środowisku praskiego uniwersytetu na przełomie XIV i XV w. Starał się udowodnić, iż przed wydaniem dekretu kutnohorskiego z 1409 r. dominowały w tym środowisku spory natury korporacyjnej. Dopiero decyzja Wacława IV o przyznaniu Czechom decydującego prawa głosu na uniwersytecie praskim doprowadziła do wybuchu konfliktu zakończonego opuszczeniem stolicy przez niemieckich profesorów. Prof. Krzysztof Ożóg w wystąpieniu *Utrum Universitas Pragensis sit mater Universitatis Cracoviensis?, czyli o wzorcach korporacyjnych krakowskiej wszechnicy na początku XV wieku* przedstawił podobieństwa między uniwersytetami w Pradze i Krakowie. Zdaniem referenta, wskazują one na źródło inspiracji przy odnawianiu krakowskiej Alma Mater w 1400 r. Natępnie prof. Ivan Hlaváček zajął się problemem roli i znaczenia materiałów przechowywanych w archiwach i bibliotekach.

Kolejny blok tematyczny nosił tytuł *W kręgu religii i Kościoła*. Otworzyło go wystąpienie dr. Tomasza Graffa dotyczące *Hierarchii kościelnej państwa jagiellońskiego wobec problematyki czeskiej w I połowie XV wieku*. Autor przedstawił stosunek polskich biskupów wobec propozycji objęcia tronu czeskiego przez Władysława Jagiełłę i Kazimierza Jagiellończyka. Zdaniem autora, episkopat polski był w tamtym czasie wrogo nastawiony wobec husytów, a większość biskupów nie widziała możliwości nawiązania z nimi jakiegokolwiek porozumienia.

Celem wystąpienia mgr. Wiktora Szymborskiego (*Uwagi o religijności społeczności Małopolski w średniowieczu na przykładzie bractw dokumentów odpustowych*) była prezentacja dokumentów odpustowych nadanych bractwom religijnym na terenie Małopolski w okresie średniowiecza. Autor skupił uwagę na tych nadaniach, które pozwalają uchwycić cechy szczególne dla danego bractwa. Elementem wspólnym dla wszystkich nadań była troska o uzyskanie kolejnych indulgencji. Prof. Antoni Barciak zajął się bractwem „Gloriosae Mariae in Coelis Assumptae” funkcjonującym przy kościele parafialnym w Raciborzu, które swój statut uzyskało w XIV w., a funkcjonowało nieprzerwanie do końca XIX w.

Prof. Edward Potkowski w swoim wystąpieniu zwrócił uwagę na istniejącą w późnym średniowieczu grupę społeczną, tzw. *clerici uxorati*, którzy przyjmowali niższe święcenia i na nich poprzestawali. Nie wykonywali oni żadnych obowiązków kościelnych, zakładali rodziny, a umiejętności nabyte w szkołach różnego typu wykorzystywali w działalności zawodowej. Pełnili m.in. funkcje pisarzy miejskich, nauczycieli, notariuszy i adwokatów w sądach kościelnych. Autor referatu określił ich mianem średniowiecznej inteligencji świeckiej.

Referat dr. hab. Pawła Krasa poświęcony został działalności waldensów w czternastowiecznych Czechach. Uznany znawca problemów herezji stwierdził, iż wśród waldensów wykształciły się specyficzne zachowania i postawy, które dobrze odzwierciedlają relacje między heretycką mniejszością a ortodoksyjną większością. Zwracając uwagę na protokoły czternastowiecznych inkwizytorów czeskich, należy, zdaniem autora, oddzielić informacje na temat wiedzy inkwizytora o świecie herezji od prawdziwych zeznań heretyków.

W następnej części sympozjum zatytułowanej *Dwór i elity społeczne* prof. Josef Žemlička w referacie *Rod přmyslovských knižat-společenství nebezpečné samo sobě*

poruszył kwestię sporów dynastycznych i walk o tron w obrębie dynastii panującej w Czechach w średniowieczu. Dr Agnieszka Januszek, opierając się na *Rachunkach Królewskich* oraz *Rocznikach* Jana Długosza, przedstawiła życie codzienne na dworze Władysława Jagiełły. Natomiast dr Agnieszka Nalewajek przybliżyła karierę mało znanej rodziny rycerskiej Rawiczów Ożarowskich wywodzącej się z ziemi lubelskiej, której przedstawiciele dzięki łączącym ich z sobą związkom próbowali robić karierę na dworze Jagiellonów.

Kolejny mówca, prof. Jaroslav Pánek, przedstawił motywy, jakimi kierowali się arystokraci z Czech i Moraw wybierający się w podróż po Europie w okresie renesansu. Stwierdził, iż najczęstszym celem tych podróży były Włochy. Dla młodych arystokratów, którym towarzyszyła zazwyczaj liczna grupa przyjaciół i służby, wyjazdy te miały charakter edukacyjny oraz religijny. Ks. prof. Jan Kracik skupił uwagę na społeczności Niepołomic za królewskich czasów. Na opisanie relacji łączących dwór ze środowiskiem okolicznych wsi użył określenia „*małych wspólnot odrębność a wespółprzenikanie*”. Przebudowy zamku, utrzymanie jego służby, dostarczanie zaopatrzenia, służba wojskowa przyciągały ludzi, z których pewna część na miejscu zakładała nawet rodziny.

W kolejnej części sympozjum, która nazwana została *Militaria i okolice*, jako pierwszy głos zabrał prof. Stanisław Bylina. W wystąpieniu *Husyckie poutě na hory i ich uczestnicy* przedstawił początkowy etap zwyczaju organizowania pielgrzymek na góry, którym nadawano biblijne nazwy – Tabor, Horeb, Syjon. Kaznodzieje, zdaniem prelegenta, dalecy wówczas byli od idei chiliastycznych, a głównym ich zadaniem było wprowadzanie w tych nowych osadach zasady powszechnej równości i wspólnoty dóbr.

Mgr Paweł Nowakowski w referacie na temat *Poczucia przynależności w ruchu husyckim* stwierdził, że przynależność ta uwarunkowana była poczuciem obecności wroga zewnętrznego. Autor referatu wyraził przekonanie, iż poczucie przynależności społecznej i narodowej, choć istniało, nie było aż tak istotne jak przynależność religijna i grupowa. Ważną rolę, jego zdaniem, spełniało miejsce przebywania danej wspólnoty oraz osoba charyzmatycznego przywódcy. Dr Miloslav Polívka w wystąpieniu *Husitští hejtmané – spolubojovníci a konkurenti* skupił swoją uwagę na działalności hetmantów husyckich. Równowagę między nimi zburzył Jan Žižka, który wykorzystał silną pozycję polityczną i stworzył osobne stronnictwo zwane *Małym Taborem*. Prof. Anna Paner stwierdziła, iż przyczyna secesji w ruchu husyckim, kiedy to wiosną 1423 r. Jan Žižka opuścił Tabor i założył nowe bractwo we wschodnich Czechach (tzw. *Mały Tabor*), tkwiła w problemach wewnętrznych bractw husyckich. Jej zdaniem, utrzymywanie armii niezwykle ciążyło gminom. Wojska polne, najpierw Žižki, a później Prokopa Wielkiego, utrzymujące się z wojny stały się prawdziwym problemem husyckiej rewolucji. Problem ten został rozwiązany dopiero po rozbiciu taborytów w bitwie pod Lipanami w 1434 r.

Prof. Krzysztof Baczkowski w referacie *Rota piesza na przełomie 15/16 wieku jako czynnik integracji społecznej i narodowej* podkreślił rolę poczucia jedności i solidarności zawodowej, która istniała w oddziałach piechoty zaciężnej na przełomie średniowiecza i czasów nowożytnych. Zdaniem prelegenta, wytworzyła się ona pomimo różnic narodowościowych i ograniczonego czasu współdziałania w ramach służby wojskowej.

W ostatnim dniu sesji uczestnicy zwiedzili kościół Benedyktynów w Staniątkach i kopalnię soli w Bochni.

Na zakończenie konferencji głos zabrał przewodniczący Komisji Dziejów Czech i Stosunków Polsko-Czeskich Komitetu Nauk Historycznych PAN prof. Wojciech Iwańczak. Dokonując podsumowania obrad, wskazał na różnorodność i charakter wystąpienia oraz bogactwo ich treści. Podkreślił potrzebę kontynuowania przez historyków z Polski i Czech spotkań konferencyjnych, które stwarzają warunki do przedstawienia własnych badań i wymiany poglądów oraz umożliwiają podejmowanie wspólnych projektów naukowych.

Janusz Smółcha

**MIĘDZYNARODOWA KONFERENCJA NAUKOWA
PT. MARE INCLITUM. ODDZIAŁYWANIE CYWILIZACJI
ŚRÓDZIEMNOMORSKIEJ (KRAKÓW, 28–29 LISTOPADA 2008 R.)**

W dniach 28–29 listopada 2008 r. w Sali Senackiej Collegium Novum Uniwersytetu Jagiellońskiego odbyła się konferencja naukowa pt. *Mare Inclitum. Oddziaływanie cywilizacji śródziemnomorskiej*. Sesja została zorganizowana przez zespół studiów licencjackich mediterraneistyki Instytutu Historii UJ i była już czwartym z kolei spotkaniem (poprzednie miały miejsce w 2002, 2004 i 2006 r.) poświęconym szeroko rozumianym dziejom świata śródziemnomorskiego.

Rezultaty swoich badań przedstawiło 29 badaczy różnych specjalności: biblistów, historyków, historyków medycyny, historyków sztuki, muzykologów, orientalistów pochodzących głównie z Uniwersytetu Jagiellońskiego, Papieskiej Akademii Teologicznej, Uniwersytetu Warszawskiego oraz Wyższej Szkoły Filozoficzno-Teologicznej „Ignatianum” w Krakowie. Wśród przybyłych na konferencję gości było również wielu prelegentów z zagranicy. Licznie reprezentowane było środowisko włoskich naukowców – prof. dr Gianfranco Girauda, prof. dr Marcella Ferraccioli (Università Ca’Foscari di Venezia), prof. dr Rita Mazzei (Università degli Studi di Firenze), prof. dr Gaetano Platania (Università degli Studi della Tuscia, Roma-Viterbo) i dr Andrea Bienati (Università Cattolica del Sacro Cuore di Milano). Ponadto obecni byli przedstawiciele tureckiej nauki – prof. dr Aygül Ağır (İstanbul Teknik Üniversitesi) i dr Sabire Arik (Ankara Üniversitesi) oraz dr Velimir Matanović (Uniwersytet w Belgradzie), prof. dr Maria Prokopp (Uniwersytet w Budapeszcie), prof. dr Agop Garabedian (Uniwersytet w Sofii) oraz dr Andrzej Komorowski (Jeres de la Frontera w Hiszpanii).

Konferencję rozpoczęła prof. dr hab. Danuta Quirini-Popławska, która uroczystie powitała wszystkich przybyłych uczestników, w szczególności zaś liczne grono prelegentów z zagranicznych ośrodków naukowych. Część powitalną zakończyli swoimi wystąpieniami prodziekan Wydziału Historycznego dr hab. Małgorzata Smorąg-Różycka oraz dyrektor Instytutu Historii dr hab. Stanisław A. Sroka, prof. UJ.

Uczestnicy konferencji mieli okazję wysłuchać interesujących wystąpień, które dotyczyły oddziaływania świata śródziemnomorskiego na różne państwa i narody. W atmosferę śródziemnomorską rzymskiego antyku doskonale wprowadził referat ks. prof. dr hab. Jerzego Chmiela. Z kolei swoim erudycyjnym wywodem o przedstawieniach w typie *Maiestas Domini* zachwyił zgromadzonych prof. dr hab. Piotr Skubiszewski. Równie zainteresowanie wzbudziło wystąpienie prof. Zdzisława Żygulskiego, dotyczące mało znanej tatarsko-włoskiej genezy polskiej husarii. Prelegenci przedstawili zagadnienia związane z rozprzestrzenianiem się języka łacińskiego, techniki wojennej, sztuki, architektury, dyplomacji, medycyny, muzyki, zagadnień ustrojowych, jak i kuchni ukształtowanej w obszarze śródziemnomorskim. Wpływy cywilizacji śródziemnomorskiej dały się odczuć w najdalszych zakątkach ówczesnego świata, docierając nawet do Ameryki Łacińskiej. Wśród tematów poruszanych na konferencji znalazła się również problematyka związana z aktualnymi zagadnieniami światowymi (np. konflikt islamu z chrześcijańskim Zachodem oraz energetyczna polityka Rosji).

Tym razem referenci więcej uwagi poświęcili problematyce wschodniej, m.in. osiągnięciom kultury tureckiej (Aygül Ağır, Sabire Arik, Grażyna Zajac), kontaktom Zachodu ze Wschodem (Krzysztof Kościelniak, Krzysztof Bojko, Artur Patek, Danuta Quirini-Popławska), oddziaływaniom szeroko rozumianej kultury włoskiej (Andrea Bienati, Antoni Cetnarowicz, Zofia Fabiańska, Gianfranco Giraud, Andrzej Komorowski, Ritta Mazzei, Gaetano Platania, Rafał Quirini-Popławski) oraz wpływom cywilizacji śródziemnomorskiej na Algierię, Albanie, Anglię, Bułgarię, Krete, Niemcy, Nowy Świat, Polskę, Serbię, Węgry (Łukasz Burkiewicz, Rafał Hryszko, Agop Garabedian, Aleksandra Kasznik-Christian, Velimir Matanovič, Wojciech Mruk, Wojciech Rojek, Sławomir Skrzyniarz, Małgorzata Smorąg-Różycka).

Uczestnicy konferencji mieli okazję wysłuchać interesujących wystąpień, które dotyczyły oddziaływania cywilizacji śródziemnomorskiej na państwa ówczesnego świata. Tematyka przedstawionych referatów okazała się interesująca nie tylko dla samych prelegentów, którzy chętnie podejmowali dyskusje nad przedstawianymi zagadnieniami, lecz również dla studentów, którzy licznie przybyli, wypełniając szczelnie Salę Senacką Collegium Novum. Wszystkie referaty wygłoszone na sesji zostaną opublikowane w kolejnym, czwartym tomie „Portolana. Studia Mediterranea”. W kończącej konferencję przemowie organizator sesji, prof. D. Quirini-Popławska, dziękując wszystkim prelegentom, podsumowała dwudniowe obrady, zapowiadając kolejne spotkanie za dwa lata, którego roboczy tytuł brzmi: *Obraz i atmosfera miasta śródziemnomorskiego*.

Łukasz Burkiewicz

**UROCZYSTOŚĆ WRĘCZENIA KSIĘGI POŚWIĘCONEJ
ŚP. PROF. JANOWI PIROŻYŃSKIEMU
(KRAKÓW, 28 STYCZNIA 2009 R.)**

W środę 28 stycznia 2009 r. w sali nr 108 Instytutu Historii UJ odbyła się uroczystość wręczenia książki poświęconej prof. Janowi Pirożyńskiemu (1936–2004). W uroczystości tej wzięli udział: wdowa po Profesorze – dr Czesława Pirożyńska, córka Profesora – dr Magdalena Sitarz oraz licznie zebrani pracownicy naukowcy Instytutu Historii oraz Biblioteki Jagiellońskiej. Spotkanie otworzył dyrektor Instytutu prof. dr hab. Stanisław A. Sroka, następnie głos zabrali w imieniu Wydziału Historycznego UJ dziekan prof. Andrzej Banach, w imieniu Biblioteki Jagiellońskiej mgr Aleksandra Cieślar-Korfel, dr Adam Perłakowski jako redaktor książki oraz Adam Lejczak, prezes wydawnictwa „Księgarnia Akademicka”. W swoich wystąpieniach wszyscy podkreślali ogromną rolę prof. J. Pirożyńskiego jako jednego z najwybitniejszych badaczy dziejów książki, obiegu informacji, ruchu reformacyjnego oraz stosunków polsko-niemieckich w dobie renesansu. Zaprezentowano drogę naukową Profesora, którą wyznaczały niezwykle ważne dla dorobku polskiej historiografii publikacje. Przypomniano działalność J. Pirożyńskiego jako dyrektora Biblioteki Jagiellońskiej (1981–1993), a szczególnie w bardzo ciężkich czasach stanu wojennego, jak również jego wkład w rozpoczęcie rozbudowy gmachu biblioteki. Następnie prof. Andrzej Banach, dr Adam Perłakowski i Adam Lejczak wręczyli Czesławie Pirożyńskiej pamiątkową książkę opatrzoną tytułem *Die Reiche Mitteleuropas in der Neuzeit. Integration und Herrschaft. Liber Memorialis Jan Pirożyński*. Składają się nań materiały z konferencji, którą organizował Profesor tuż przed swoją śmiercią we wrześniu 2004 r. Wzięło w niej udział kilkunastu wybitnych naukowców z Polski, Niemiec, Austrii, Węgier, Danii, Chorwacji, Rumunii, Ukrainy i Rosji. Niestety przedwczesna śmierć Profesora uniemożliwiła mu pracę nad ostateczną redakcją materiałów i dopiero w tym roku udało się przy pomocy wydawnictwa „Księgarnia Akademicka” zebrać i wydać wszystkie artykuły uczestników konferencji.

Adam Perłakowski

**ODZNACZENIE PROFESOR DANUTY QUIRINI-POPLAWSKIEJ
KRZYŻEM KAWALERSKIM ORDERU GWIAZDY
SOLIDARNOŚCI WŁOSKIEJ**

W dniu 4 grudnia 2008 r. Profesor Danuta Quirini-Popławska, długoletni pracownik Instytutu Historii Uniwersytetu Jagiellońskiego, odebrała w Ambasadzie Republiki Włoskiej w Warszawie Krzyż Kawalerski Orderu Gwiazdy Solidarności Włoskiej (Onorificenza di Cavaliere dell'Ordine della Stella della Solidarietà Italiana) przyznany jeszcze 17 października 2006 r. przez Prezydenta Republiki Włoskiej Giorgio Napolitano na podstawie opinii Rady Orderu oraz decyzji Sekretarza Stanu i Ministra Spraw Zagranicznych Massimo D'Alema.

Order Gwiazdy Solidarności Włoskiej został ustanowiony w 1947 r. Odznaczenie to zostało nadane w uznaniu twórczej pracy Profesor Danuty Quirini-Popławskiej za jej wkład w popularyzację historii i kultury Italii oraz języka włoskiego wśród studentów Uniwersytetu Jagiellońskiego. W liście gratulacyjnym strona włoska wyraziła podziękowania za twórczą pracę oraz badania naukowe prowadzone przez Profesor Quirini-Popławską dotyczące nie tylko Włoch, ale również całego basenu śródziemnomorskiego.

Profesor Danuta Quirini-Popławska jest najwybitniejszym w Polsce badaczem dziejów Włoch i stosunków polsko-włoskich okresu późnego średniowiecza i doby Renesansu. Swój warsztat opiera na bogatym materiale rękopiśmiennym z zasobów archiwów w Bari, Bolonii, Genui, Florencji, Padwy, Rzymie, Wenecji, Vicenzy, a rezultaty jej poszukiwań publikowane były w różnych językach w kraju i za granicą. Wynikiem kwerendy w Archivio di Stato we Florencji, obejmującej około 500 tomów akt, były dwa wydawnictwa źródłowe: *Korespondencja Sebastiana i Valeria Montelupich (1576–1609)* [Wrocław–Kraków–Gdańsk–Łódź 1986] oraz *Związki artystyczne dworu medycejskiego z Europą Środkową w ostatniej ćwierci XVI wieku* [Kraków 2006]. W bogatym dorobku naukowym Profesor Quirini-Popławskiej liczącym przeszło 200 prac ponad 100 pozycji dotyczy problematyki włoskiej. Pośród wielu jej „włoskich” dzieł można wymienić prace dotyczące historii Wenecji (m.in. *Urbs populissima, opulentissima, liberalissima. Mit czy rzeczywistość późnośredniowiecznej Wenecji?*, Kraków 1997), Florencji (m.in. *Sebastiano Montelupi toscano, mercante e maestro della posta reale di Cracovia*, Firenze-Prato 1990), Genui (m.in. *Włoski handel czarnomorskimi niewolnikami w późnym średniowieczu*, Kraków 2002), powiązań polsko-włoskich (m.in. *Działalność Włochów w Polsce w pierwszej połowie XVI wieku na dworze królewskim, w dyplomacji i hierarchii kościelnej*, Kraków 1973), kontaktów polsko-włosko-austriackich oraz włosko-austriacko-czeskich. Ponadto pod redakcją Pani Profesor została przygotowana Księga Bolońska (*Commentationes Historicae Almae Matri Studiorum Bononiensi*, Kraków 1988) jako wyraz hołdu polskiego środowiska naukowego dla najstarszej wszechnicy europejskiej. Została ona wręczona rektorowi Uniwersytetu Bolońskiego przez Jego Magnificencję Rektora UJ prof. Aleksandra Koja oraz redaktora księgi podczas uroczystości 900-lecia założenia Studium Generale w Bolonii w 1988 r.

Zainteresowania naukowe sprawami włoskimi zaowocowały objęciem przez Profesor Quirini-Popławską redakcji periodyku „Studia Italo-Polonica”, na łamach którego

rezultaty badań publikowali nie tylko polscy historycy, ale także uczeni z różnych krajów europejskich zajmujący się tematyką włoską. Ponadto od 1974 r. działała w Towarzystwie Polsko-Włoskim im. Dantego Alighieri. W okresie pracy w Uniwersytecie Jagiellońskim Profesor Quirini-Popławska utrzymywała szerokie kontakty ze światem naukowym we Włoszech oraz z uczonymi w innych krajach, zajmującymi się historią, kulturą i sztuką Italii.

Zainteresowania naukowe Profesor Quirini-Popławskiej obejmują również inne problemy badawcze. Przez wiele lat prowadziła badania związane z historią regionalną (Grybów, Krosno, Strzyżów, Sędziszów), szkolnictwem i dziejami Akademii Krakowskiej. Była i jest promotorem rozpraw doktorskich dotyczących szerokiego zakresu zagadnień związanych ze średniowieczem (m.in. dzieje państw bałkańskich, polityka Wielkiego Księstwa Moskiewskiego, pielgrzymki do Ziemi Świętej, geneeńska obecność nad Morzem Czarnym, herezja katarska, czeskie relacje podróżnicze czy rola Królestwa Cypru).

Aktywnie uczestniczyła w pracach macierzystego Instytutu Historii, będąc pomysłodawcą i organizatorem wielu międzynarodowych konferencji (m.in. *Niewolnictwo i niewolnicy w Europie: od starożytności po czasy nowożytne*, *Świat chrześcijański i Turcy osmańscy w dobie bitwy pod Warną*, *500-lecie wyprawy Krzysztofa Kolumba do Ameryki*). W 2000 r. z inspiracji Profesor Quirini-Popławskiej w Instytucie Historii UJ powstał specjalistyczny kierunek studiów z zakresu kulturoznawstwa śródziemnomorskiego (mediterraneistyka). Studenci tego kierunku w ramach zajęć pogłębiają wiedzę o historii, języku i kulturze państw basenu Morza Śródziemnego, w szczególności zaś Italii. Zainteresowanie towarzyszące nowemu kierunkowi spowodowało, że w 2002 r. Profesor Danuta Quirini-Popławska zorganizowała konferencję naukową poświęconą tematyce śródziemnomorskiej. Kolejne sesje (w 2004, 2006 i 2008 r.) doprowadziły do konsolidacji krajowych ośrodków naukowych zajmujących się historią i kulturą basenu Morza Śródziemnego oraz zaowocowały kontaktami międzynarodowymi nie tylko z włoskim środowiskiem naukowym, ale również z badaczami angielskimi, bułgarskimi, francuskimi, hiszpańskimi, serbskimi, węgierskimi i tureckimi. Z myślą o szerszym zaprezentowaniu wyników obrad został stworzony specjalistyczny periodyk pt. „Portolana. Studia Mediterranea” (ukazały się już trzy tomy, nad kolejnym trwają prace), pod redakcją Pani Profesor.

Na seminariach prowadzonych przez Profesor Quirini-Popławską powstało przeszło 200 prac magisterskich i licencjackich, 60 z nich dotyczyło tematów związanych z historią oraz kulturą Włoch.

Obecnie Profesor Danuta Quirini-Popławska prowadzi również wykłady w Wyższej Szkole Filozoficzno-Pedagogicznej „Ignatianum” w Krakowie, gdzie przekazuje piękno kultury śródziemnomorskiej kolejnym pokoleniom studentów.

Łukasz Burkiewicz

DZIAŁALNOŚĆ TOWARZYSTWA NAUKOWEGO AUSTRALII, NOWEJ ZELANDII I OCEANII

Towarzystwo Naukowe Australii, Nowej Zelandii i Oceanii powstało na zebraniu założycielskim w czerwcu 2008 r., a jego oficjalna rejestracja miała miejsce w listopadzie 2008 r. Jednym z podstawowych celów towarzystwa jest integracja środowiska naukowego zajmującego się tematyką regionu Australii i Oceanii. Dotyczy to badaczy wywodzących się z różnych dziedzin nauki, którzy chcą aktywnie popularyzować wiedzę na temat tej części świata zarówno w Polsce, jak i poza jej granicami. Planowana jest współpraca z zagranicznymi badaczami, a także ośrodkami naukowymi oraz instytucjami zainteresowanymi popularyzacją wiedzy na temat tego regionu. Prezesem towarzystwa jest Dariusz Zdziech, doktorant Wydziału Historycznego Uniwersytetu Jagiellońskiego. W opracowaniu jest strona internetowa, w zamysle dwujęzyczna – w języku polskim i angielskim: www.anzora.org („anzora” to akronim od Australia, New Zealand, Oceania Research Association). Na stronie tej zainteresowani regionem Australii i Oceanii znajdą szereg informacji naukowych i popularnonaukowych, a także aktualności dotyczących tej części świata. W stadium prac przygotowawczych jest biblioteka towarzystwa, a katalog zbiorów docelowo będzie dostępny także w internecie.

W dniach 5–6 grudnia 2008 r. stowarzyszenie zorganizowało w Krakowie pierwszą ogólnopolską konferencję naukową poświęconą kulturze Nowej Zelandii. Sesję przygotowano przy współpracy z Ambasadą Nowej Zelandii w Polsce, Instytutem Historii UJ, Instytutem Filologii Polskiej Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, Biblioteką Jagiellońską, Towarzystwem Doktorantów UJ oraz Sekcją Historii Australii i Oceanii Koła Naukowego Historyków Studentów UJ. Honorowym gościem konferencji była JE dr Penelope Ridings, ambasador Nowej Zelandii w Polsce.

W trakcie obrad wysłuchano kilkunastu referatów badaczy z różnych ośrodków naukowych: Krakowa, Gdańska, Warszawy, Katowic i Piotrkowa Trybunalskiego. Sesję towarzyszyły wystawa fotografii poświęconych kulturze Nowej Zelandii oraz pokaz filmów nowozelandzkich poparty naukowym komentarzem znawców tematu. Ucztę dla ducha wspaniale dopięła uczta dla ciała, w postaci kilku specjalów kuchni nowozelandzkiej zakropiona tamtejszym winem.

Pierwszego dnia konferencji uczestnicy i zaproszeni goście złożyli kwiaty na grobach żołnierzy nowozelandzkich pochowanych w kwaterze żołnierzy Commonwealthu na cmentarzu Rakowickim w Krakowie.

Wszystkie zaprezentowane w toku obrad referaty zostaną opublikowane w pierwszym tomie zeszytów Towarzystwa Naukowego Australii, Nowej Zelandii i Oceanii. Zespół redakcyjny dołoży starań, by tom ten (podobnie jak i kolejne) mógł ukazać się równolegle w języku polskim, jak i angielskim, co pozwoli na dotarcie do znacznie szerszego grona zainteresowanych odbiorców.

Dariusz Zdziech